

ÜLKÜ TAMER'İN ALLEBEN ANILARI ile ALLEBEN ÖYKÜLERİ'NDEKİ ANTEP *

Yrd. Doç. Dr. Bedri AYDOĞAN

ÖZET:

Ülkü Tamer, Antep'in yetiştirdiği önemli ve çok yönlü sanatçılardan biridir. Önce şairliği, sonra öykücü, anı yazarı ve gazeteci yönü gelir. Oyuncu yanı da vardır. Çocukluk yılları Antep'in hoş, güzel ve zengin kültür ortamında geçmiştir. Bu, onun kültürünü ve yazarlığını biçimlendirmiştir. Zengin Antep kültüründen beslenmiş ve yazdıklarında bu kültür birikimini yansıtmıştır. Bu yazıda **Alleben Anıları** ve **Alleben Öyküleri** adlı kitaplarında Antep kültürünün ne biçimde yansıdığı ele alınmıştır.

Anahtar sözcükler: Alleben Anıları, Alleben Öyküleri, Ülkü Tamer, Antep kültürü

ABSTRACT:

Ülkü Tamer was born in Antep as being one of the important and versatile artist. He is poet, short-story writer, memorialist, journalist and also an actor. He lived his childhood in Antep's beautiful and rich cultural atmosphere in which his culture and authorship were shaped. He benefited from rich Antep culture and showed cultural accumulation in his writings. This paper deal with Antep cultural in **Alleben Memories** and **Alleben Stories**.

Key words: Alleben Memories, Alleben Stories, Ülkü Tamer, Antep culture

Ülkü Tamer, Antep'in yetiştirdiği önemli sanatçılardan biridir. Robert Kolejden sonra İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsünde okudu. Mesleği gazetecilik olmakla birlikte, çevirmenlik de yapmaktadır. Ama asıl öne çıkan yanı sanatçılığıdır. Şair, öykücü, anı yazarı, gazeteci ve aktör yanlarıyla çok yönlü bir kişi, çok yönlü bir sanatçıdır. Sanatçı Ülkü Tamer'i ele alırsak önce şairliği gelir. Onda büyük bir sinema tutkusu da vardır. Bu yüzden yazılarında sinema geniş yer tutar. Çünkü çocukluk yaşamında sinemanın yeri büyük ve önemlidir. Canlı ve büyümlü bir dünya olan sinema, televizyonun ve bilgisayarın olmadığı günlerde başta çocuklar olmak üzere herkes için en zevkli eğlenceydi. Bu yüzden Ülkü Tamer'de de derin izler bırakmıştır. Antep'le ilgili anılarında sinemanın büyük yer tutması bundandır.

1937 yılında Antep'te doğan Ülkü Tamer Robert Koleje gidinceye kadar burada yaşamıştır. Öğrenim yaşamını izleyen çalışma yaşamını, Antep dışında sürdürmesine rağmen Antep'le olan bağıını hiçbir zaman kopartmamıştır. Bunun nedeni ailesiyle, dost ve akraba çevresiyle, çeşitli güzellikleri ve kültürüyle Antep'i sevmesidir. Antep'le ilgili anımsadığı her şey olumlu, hoş ve güzeldir. Orda mutlu bir çocukluk geçirmiştir. Anlattıklarından Antep'te neredeyse hiç kötü insan olmadığı sonucu çıkarılır. Onun kimliği ve kişiliğinin oluşmasında ailesi, aldığı eğitim kadar kent olarak Antep'in de büyük rolü vardır. Antep'le ilgili anılarını

yazdığı **Alleben Anıları**¹ ile özyaşamından çıkarttığı dört öyküyü içeren **Alleben Öyküleri**, hem Antep'in kendi üzerindeki rolünü hem de Antep kültürünü yansıtmaya açısından dikkati çeker. Makalemizde bu iki kitapta Antep kültürünün nasıl yansıtıldığını ve Ülkü Tamer'i nasıl biçimlendirdiğini konu edineceğiz².

Önce kitapların adları üzerinde durmak gerekmektedir. Bu adları her Antepli gayet iyi bilir. Ama genel okuyucuya yabancı olan Alleben adı açıklanmalıdır. Alleben, Antep demektir. Antep'le özdeşleşmiştir. İçinden nehir geçen şehirler vardır. Bunların en ünlüsü Sen'in ikiye ayırdığı Paris'tir. Sen Nehri gibi, Alleben Deresi de Antep'i ikiye ayırır. Fırat'ın kollarından biri olan Alleben, önce kentin coğrafyasını sonra da kültürünü biçimlendirmiştir. Mezopotamya'yı biçimlendiren uzun ve güçlü debili Fırat'ın kolu Alleben, 1950'li ve daha önceki yıllarda "gürül gürül akan" büyük bir suyuş. 1986 yılında Antep'te öğretmenlik yaparken gördüğüm Alleben, küçük bir dere haline dönüşmüştü. Henüz insan elinin müdahale etmediği doğal yolunda³, piknik yeri Kavaklık'ın içinden akıp gider ve Antep halkını iki yakasında toplardı. Her Antepli'nin yaşamında yeri olan bu dere Ülkü Tamer'in iki kitabına ad olmuştur: **Alleben Anıları** ve **Alleben Öyküleri**. Anıların bile onun üzerine örülmesi, Alleben'in hem Antep için hem Ülkü Tamer için önemli olduğunun kanıtıdır.⁴

* 10-12 Nisan 2008 tarihinde Gaziantep Üniversitesince düzenlenen "Uluslararası Gaziantep Araştırmaları (Sözlü Kültür Dil Edebiyat) Sempozyumu"nda sunulan "Ülkü Tamer'in Gözünden Antep" başlıklı bildirinin makale biçimine getirilmiş metnidir.

¹ Ülkü Tamer, **Alleben Öyküleri**, Can Yayınları, İstanbul 1991 (Aynı yıl Yunus Nadi ödülünü aldı); Adam yayınları, İstanbul 1995; Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.
-----, **Alleben Anıları**, Ad Yayıncılık, İstanbul, 1997.
-----, **Yaşamak Hatırlamaktır**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1998.

² Bu makalenin önce bir bildiri olarak hazırlanıp sunulduğunu notumuzda belirtmiştik. Sempozyuma ilk başvurduğumda Antep yaşamı ve kültürünü ele alan **Alleben Öyküleri** adlı kitabı incelemeyi düşünmüştüm. Bu kitap, Ülkü Tamer'in dört öyküden oluşan tek öykü kitabıydı. **Alleben Anıları** adlı kitabını ise destekleyici malzeme olarak kullanacaktım. O zaman, baskısı tükenen **Alleben Anıları** elimde yoktu. **Alleben Anıları**'nı elde edip okuyunca sıralamayı değiştirmeye karar verdim. Çünkü bu kitap, Antep kültürü hakkında daha zengin bir malzeme sunuyordu. Ayrıca, **Alleben Öyküleri**'ndeki kişiler ve yaşam ile anılardakiler örtüşüyor. Aynı kişiler, Antep yaşayışı ile kültürü, öykülerin malzemesini oluşturuyor. Yine öykülerin otobiyografik özellik taşıdıklarını da buna eklemeliyim.

³ Alleben deresinin kent içinde kalan kısmı daha sonra düzenlenmiş ve dere ıslah edilmiştir. Bugün yeşil alan haline getirilmiş Alleben kıyılarında, sosyal mekânlar da bulunmaktadır.

⁴ Antep sevgisi konusunda Ülkü Tamer, 25.12.2006 tarihli Sabah gazetesinde şunları söyler: "Gaziantep benim için sadece doğup büyüdüğüm bir kent değil. Beni oluşturan en önemli öğelerden biri. Annem, babam, ninem gibi. Ben yine onların çocukları olsaydım, ama bir başka yerde doğup büyüseydim, içimdeki birtakım zenginlikler olmayacaktı sanki. Antep'e ne zaman gitsen, o zenginlikleri yeniden yaşıyorum.

Belki yok olup gitti çoğu. Ama içimde bir yerlere o zenginlikleri define gibi gömmüşüm. Onları yeniden çıkarıp keşfetme olanağını sağlıyor Antep yolculukları. Jorge Amado'nun sık sık tekrarladığı bir sözü var: 'İnsanın anayurdu çocukluğudur.' Bugün ben de anayurdumdayım."

Anılarda Antep kültürünün üç özelliği hemen kendisini gösterir. Kolektif yaşam, paylaşma, yardımlaşma ve dayanışma. Önce aile olmanın gerekliliği ile önemi, bunun getirdiği birlik, mutluluk ve zengin yaşantı dikkati çeker. Aile genişler ve mahalle olur. Mahalle de genişleyen bir aile özelliği kazanır. Sonra kent yaşamının getirdiği işler ve ilişkilerle halka daha da genişler. Bir esnaf ve tüccar çocuğu olan Ülkü Tamer, babasının bu özelliğinden gelen ilişkiler ve dostluklar da kurar. Babasının dostları onun saygıyla andığı büyükleri olur. Babasının selamı ona kapıları ve dostlukları açar. Bu dostluklar, onu büyüten ve sevgiyle hatırlayacağı dostluklardır. Bu dostluklar içinde o, başı okşanan kişidir. Doğrudan taraf sayılmaz. Dostluğun onurunu taşıyan bir konumdadır. Bazen de tersi olmaktadır. Bu kez Ülkü Tamer'in büyük dostları babasının dostu olurlar. Kitapçı Arif Amca diye tanıttığı hem kitap aldığı hem kitap okuduğu dükkanın sahibiyile babasının dostluğuna o aracılık eder. Kitapçı Arif Bey aynı zamanda cilt yapmaktadır. Bu beceriyi Ülkü Tamer'e de öğretir.

Anılar bize Ülkü Tamer hakkında da bilgi verir. Antep'in kendisini nasıl yarattığını yansıtır. Antep'in dışında yaşamasına rağmen oraya ne kadar derinden bağlı olduğunu ve bunun nedenlerini gösterir. Ülkü Tamer'in ailesi hakkında kaynaklarda ulaşamadığımız bilgileri burada kendi ağzından öğreniriz. Babası İpekçi Tahsin Efendi bir esnaf, bir tüccardır. Dunlop Garajı'nın kenarındaki üç odada kumaş dokutan biri. Ülkü Tamer, ipekli dokumayı Antep'e babasının getirdiğini yaşlı bir Antepli'den öğrenmiştir. İlkokula başlamadan önce, bu yazıhanede kültürünü dokumaya başlar.

Babası da bir bakıma kültürüne, geleneğine isyan eder. Çünkü Antep'e dışardan, ta Eskişehir'den bir gelin getirir. Bu da Antep için ipekçilik gibi yenidir. Bu yüzden babası, ailesinin çoğunluğu tarafından dışlanır. Yeni ve dışardan gelen gelin pek hoş karşılanmaz. Kapalı kültür, içe dönük yaşam, taşra kentlerinin önemli özelliğidir. Eşine güler yüz gösterilmeyince babası, akrabalarıyla ilişkisini keser. Yalnızca, gelini kabul eden teyze kızı Hasibe bacı ve uzak akraba Fatma ablayla görüşürler. Bu yüzden Ülkü Tamer'in anılarında en çok ve en yakından bu kişiler yer alır. Nine olarak anneannesinden söz eder. O da memleketi Eskişehir'den ayrılıp Antep'e onların yanına gelmiş, kızının ölümünden sonra da geri dönmeyerek damadıyla yaşamayı sürdürmüş, Antepli olmuş ve nihayet Antep'te ölmüştür.

Ülkü Tamer'in anılarından kardeşlerini de tanıy okuyucu. Kendi doğum tarihi olan 1937'yi söyledikten sonra kardeşlerinin iki yıl arayla doğduğu bilgisini ekler. Buna göre Aykut 1939, Tankut ise, 1941'de doğmuştur. Karısının adı ise baştaki ithaf sayfasında geçer. Bu anıların yazılmasında eşi Neslihan Hanım'ın payı olmuştur. Bu anılar önce ona anlatılmış ve onun önerisiyle kitaplaşarak bize ulaşmıştır. En yakın akrabalarının kimler olduğunu da anılarda buluruz. Halil dayı ve çocukları ile İstanbul'daki akrabalarından söz edilir. Halil dayının eşi Muzaffer Hanım altın yüreklidir. Onların çocukları Aydın, Aygün, Handan ve Tuncay'ı kardeş olarak niteler. Hepsini saygı ve sevgi ile anar. Yine Mustafa dayı ve oğlu Hasan, sözü edilen diğer akrabalarıdır. Antep'teki akrabaları biraz önce aktardığımız gibi dargınlık nedeniyle sınırlıdır.

Aile yaz gelince tatil ve ziyaret için Eskişehir'e ve İstanbul'a gider. Trenle yapılan bu yolculuklar, çocuklar ve Ülkü Tamer için oldukça eğlencelidir. Yolculuk uzun sürer, her

Antep üzerine yazdığı öykülerine neden **Alleben Öyküleri** adını verdiğini de bir soru üzerine Olkan Özyurt'a şöyle açıklar: "Alleben Gaziantep'i boydan boya geçen bir derenin adı. Benim için Antep'in simgesi. Antep öyküleri yerine Alleben Öyküleri demeyi uygun buldum." Radikal gazetesi, 10.08.2002.

uğranılan yerde yörenin kültürünü yansıtan yiyecekler yenir. Burada bir önemli bilgiye daha ulaşıyoruz. Tren o zaman Antep'in içine kadar gelmemektedir. Yol Narlı'da son bulur. Antep'in istasyonu 50 km uzaktaki Narlı'dır. Yolcular Narlı'ya kadar çeşitli araçlarla gelip trene orada binerler. Antep'teki Fındıklı garajından otobüsler kalkmaktadır. Burunlu Austin marka otobüslerle iki saatte Narlı'ya ulaşılır. Tren genellikle gecikmeli gelir. Bu gecikme iki saatten on saate kadar sürebilir. Tıklım tıklım gelen trenle Adana'ya kadar ayakta gidildiği olmaktadır.

Yolculuğun birtakım alışkanlıkları ve kültürü, kendince ritüelleri vardır. Ereğli'de dondurma, Sapanca'da elma, Eskişehir'de salep ile simit alınıp yenir. Günümüzdeki gibi pet şişeler olmadığından su, testiyle taşınır. Dönüşte Çiftehan'da temiz elbiseler giyilip Antep için hazırlanılır. Baba tarafından karşılanan aile Antep'e çok az kalmasına rağmen Başpınar'da kebab molası verir. Bu da Antep'e yakışan bir aile alışkanlığıdır. Ülkü Tamer "Tepe aşılınca dünyanın en güzel resmi Antep görülürdü" (AA, 29) diyerek yolculuğun bitişi aktarır. Tren istasyonunun Antep'e gelmesiyle elbet yolculuk ve alışkanlıklar değişecek; artık kebab ve çay molası verilmeyecektir.

Tren istasyonunun Antep'e ulaşması önemli bir olay hâlini alır. Buna bağlı olarak Antep'li piknik yerini Kavaklık'tan istasyona taşırlar. Vagonlar arasında salıncak kurup mangallarını orada yakmaya başlarlar. Zamanla bu durum kanıksanır ve istasyon ilgi odağı olmaktan çıkar. Kavaklık yeniden eski saltanatına kavuşur.

Tren yolculuklarının bir kahramanı da kedileri Bico'dur. Kedinin bu yazıya girmesi Antep kültürüne ayak uydurması nedeniyledir. Bico, kedilerin genelde sevmediği bazı yiyecekleri yemektir. Soğanlı fasulye piyazıyla, künefe. Elbette künefe güneynin tatlısıdır. Gerçek yeri Hatay mıdır, Antep midir, bir başka yer midir, bilemeyeceğim ama Antep'te evlerde künefe yapılmaktadır. Künefe yiyen kedi bile Antepli olduğunu göstermektedir.

Ailenin Antep'teki yaşayışı refah ve huzur içinde sürer. Maddi bir sıkıntıdan söz edilmez. Aile, kentli cumhuriyet ailesine örnektir. Cumhuriyetin getirdiği yenilikler ve çağdaş yaşam benimsemiştir. Kültürel, töresel, geleneksel, dinsel değerlere saygı gösterilir. Ailenin tüm bireyleri birbirine sevgili ve saygılıdır. Kitap evde en değerli öğeler arasında yer alır. Baba, içinde çok sayıda kitap olan bir kütüphane oluşturur. Çocuklar kitapla büyürler. Ülkü Tamer, Maarif Kahvesi'nin bitişiğindeki bir kitapçının yanına gidip gelmektedir. Hem oradaki kitapları okur, tanır, hem kitapçı Arif Güzel yardımıyla en yeni kitapları edinir. Kitap seçimi konusunda son derece özgürdür. Bu konuda hiçbir kısıtlamayla karşılaşmaz. Aksine baba ve annesinden teşvik görür. Aile reisi işinde de yenilikçidir. İpek dokumacılığını Antep'e getirerek önemli bir değişim yaratır. Ulusal ve dinsel bayramlarda ve başka önemli günlerde özel kumaşlar dokutarak dostlarına armağan eder. Bu tutum, dostluk yanında, o günlere verilen önemi de gösterir.

Ailenin günlük yaşamında dinsel değer ve motifler de önemli yer tutar. Baba her banyodan sonra Kur'an okur. Çocuklarına da okuyup üfler. Çocukların her banyo yapışından sonra da aynı işi yineler. Banyodan çıkan çocuklar da büyüklerinin elini öper. Kendi içinde dinsel, kültürel bir törendir. Banyolar perşembeye rastlatılır. Ertesi güne, cumaya hazırlıktır. Perşembe, cumaya bağlanan gece olmasıyla önemlidir. Bu işlem elbette bayramlarda da yinelenir. Ardından bayram namazı devreye girer. Çocuklar bayram namazına giderler. Bu konuda bir zorlama yoktur. Uyanamayıp da namaza gidemezlerse babanın dönüşü için hazırlanırlar. Ardından bayramlaşmaya ve bayram eğlencelerine geçilir. Bayram çocukların en güzel günüdür. İpekçi Tahsin'in evine gelen ilk bayram konuğu posta dağıtıcısı olur. Kahve, şeker ikram edilir ve bahşiş verilir. Bu vesileyle çikolatinlerin şekerçi Hamdi'den alındığı söylenir. Akraba olarak bayramlaşmaya Hasibe bacı gelir. Onu bir bacağı takma olan Topal Mehmet izler. Onun

yüzsüzlüğü aileyi biraz kızdırmaktadır. Ülkü Tamer'in en sevdiği ve yolunu gözlediği konuk Şükrü ağabeyidir. Çünkü Ülkü'yü bayram yerine götürüyor.

Bayram yeri, çocukların o dönem eğlencelerini ve oyunlarını da yansıtır. En sevilen oyuncak mantar tabancaları ile çatapatlardır. Bayram yerinin yiyeceklerinden biri karsambaçtır. Atıklarınca binmek de en güzel eğlencedir. O zamanlar seansın ya da turun bittiğini belirten bir zil bulunmaz. Atıklarınca'nın sahibi, bitişi "Yandı!" seslenmesiyle belirtir. Bayram eğlencesi mutlaka Karagöz seyredilerek sürdürülür. Ülkü Tamer küçük kürsülerde seyredilen Karagöz'den hoşlanmasa da bayram töreninin bir parçası olarak katılır. Tören Nakip Ali'nin sinemasında "36 kısım tekmili birden" film izlenerek tamamlanır. İkinci gün ahabap ve dost ziyaretleri yapılır. Ülkü Tamer bunlara da katılır.

Bayramlarda, eğlence ve oyun yerlerinde, kaldırımlarda ve sinemalarda Antep kültürünü yansıtan yiyecekler bulunur. Bunlardan Antep'e özgü olanı meyan şerbeti ve kahkedir. Gazoz da başta çocuklar olmak üzere herkesin sevdiği içecektir. Ülkü Tamer kahkeyi "açmayla simit arası bir şeydi" diye tanıtır.

"Maarif Kahvesi'nden Suburcu'na doğru giderken sağda Zengin Ağa'yı gördük. Kaldırıma oturup haşlanmış nohut satardı. 'Hadi Zengin Ağa'nın malı bu. Yemeyenin ya aklı yok, ya parası!'

(...)

Gazozcuların başları kalabalık olurdu çoğu kere. Bir alıcı, yedi-sekiz seyirci. Tekerlekli arabaların üstündeki buz kalıplarına yerleştirilmiş şişelerden birini kaldırırdı gazozcu, iyice salları sorardı: 'Caşar mı çaşmaz mı?' " (AA, 31)

Ülkü Tamer, gazoz satıcılarını ve onların yarattığı "Caşar mı çaşmaz mı" oyununu anlatır. Gazoz şişesini sallayan satıcı caşar mı çaşmaz mı diye sorar. Caşmak, Malatya, Maraş, Antep yöresinde kullanılan ve taşmak anlamına gelen bir sözcük. Sallanan gazozun taşıp taşmayacağı üzerine oynanan bir tahmin oyunu. Taşıp taşmayacağını tutturular gazozu bedava içerler.

Antep'i temsil eden içeceğin meyan şerbeti olduğunu söylemiştik. Meyan daha çok ramazanda yapılmakta ve iftar vakti satılmaktadır. Meyancılar sırtlarındaki tuluk içindeki meyanı bir tasa dökerek satarlar. Müşteri çekmek ve kendilerini hatırlatmak için de üst üste koydukları iki taşı çingırdatırlar. Bazen hayırsever biri meyanı sebil yaptırıp dağıtır. Sebil şöyle olmaktadır: Satıcının tuluğu içindeki meyanın parasını sebil yaptırmak isteyen öder. Meyancı "Haydi sebil" diye bağırır. Âdeti bilenler hemen yaklaşır ve iki dakika içinde tuluk boşalır. Orucunu bozan kişi duasını edip iftar için evinin yolunu tutar. Ülkü Tamer, meyan şerbetçilerinin çokluğunu "Neredeyse her köşe başını bir meyan şerbetçisi tutmuştu" (AA, 32) diyerek belirtir.

Antep yaşantısı ve kültüründe pikniğe gitmek çok önemli yer tutar. Piknik yapmak "sahre"ye (sahra) çıkmak ya da gitmek olarak nitelenir. Bilindiği gibi sahra çöl, ova ve kır anlamlarına gelen bir sözcüktür. Her tatil gününde Antep'te halk sahraya çıkar. Hatta hafta içinde bazı günlerde belli meslek gruplarının özel sahraları olur. Örneğin bir berber camında sahra dolayısıyla kapalı yazısı görülebilir. Bu, daha önce vurguladığımız dayanışma kültürünün bir göstergesidir⁵.

⁵ Bu konuda www.Antep.net adresinde Dr. Rifat Ergeç ile İsmail Altınöz'ün "Gaziantep'te Sahra Geleneği" başlıklı yazısına bakılabilir. Orada, esnaf sahrasına ek olarak aile ve nişanlı sahrasından da söz edilmektedir.

Kentin içinde olması nedeniyle ilk akla gelen ve en sık gidilen piknik yeri Kavaklık olur. Ulaşım sorunu yaşanmadığından mangalını ve malzemesini alanlar Alleben'in iki yakasındaki Kavaklık'a doğru yola çıkarlar. Şimdilerde ulaşımın kolaylaşması piknik alanını Başpınar'a, Dülükbaba ormanına ve başka alanlara kaydırmıştır. Ülkü Tamer uzak yerler arasında Nurgana, Oğuzeli, Dülük yakınlarındaki Karpuzatan'ı sayar. Uzak yerlere kamyon "ayarlanıp", arkası misafir odası gibi döşenerek gidilmektedir.

Ülkü Tamer Kavaklık'ı kentin toplar damarı olarak görmektedir. Kentin atar damarları ise Suburcu, Karagöz, Şehreküstü, Gaziler Caddesi, Arasa, Kalealtı, Bakırcılar Çarşısı ve Çukurbostan'dır. Kentin toplardamarı olan Kavaklık'a gitmeyi bir tören olarak niteler. Bu gidişi şöyle anlatır:

"Bir törendi Kavaklık'a gitmek. Aileler kararlaştırır, kadınlar anlaşır, evlerde bir şeyler hazırlanırdı. Pazar günü erkenden mangallar, tencereler, kilimler yüklenir, Hüseyin Beylerle, Abdürrezzak Beylerle, Humanızlılarla birlikte Kavaklık'ın yolu tutulurdu.

Biz çocuklar Alleben'in sularında çimerken ya da ağaçlara kurulmuş salıncaklarda 'sallangaç sallanırken' erkekler mangal yakar, çiğköfte yoğurur, bol maydanozlu soğan piyazı hazırlar, kebab yaparlardı. Fıstıklı kebab, soğanlı kebab, sarmısak kebabı, patlıcan kebabı, keme kebabı, ayva kebabı. Mevsimine göre." (AA, 35)

Ülkü Tamer, pazar günlerini erkeklerin yemek yapma günü olarak anar. Yalnız Kavaklık'ta değil, evde de pazarları yemek işini erkek düşünüp halletmektedir. Kebab, künefe yapma, lahmacun harcı hazırlayıp fırına götürme görevi erkeğindir. Fırına "söğürme" için patlıcanı da onlar götürür. Söğürme, fırında közlenmiş patlıcandır.

Antep insanı çalışmayı, dinlenmeyi ve eğlenmeyi de sever. Bütün bunları yoluyla erkânıyla yaparlar. Sabah "göbeğine gün değmeden" kalkan Antepli akşamları ve tatil günlerinde eğlenir. Mangal sefasına sıklıkla içkiyi ekleyenler de olur. Antep bir üzüm memleketi olsa da içilen şarap değil rakıdır. Rakı tüketiminin fazlalığını Ülkü Tamer, Antep'teki fabrikanın rakı gereksinimini karşılayamadığını söyleyerek belirler. Babası ender ve az olarak içki içmekle birlikte evde konuklar için daima içki bulundurmuş. Hatta portakal ve vişne likörünü bizzat yapıp ikram edermiş. Kavaklık pikniklerinde içki adabıyla içilmektedir. Ülkü Tamer, "Çocukluğumda nice Pazar gününü testilerle rakı içilen Kavaklık'ta geçirdim, bir tek kavgaya bile tanık olmadım." (AA, 35) der. İçkiyi adabıyla içemeyen, ölçüyü kaçırıp densizlik eden bir daha içki sofrasına oturtulmaz.

Ülkü Tamer'in anılarında Antep'teki eğlence kültürü adına söylenecek iki konu daha bulunmaktadır. Biri, saz; öbürü, sinema. Saz denilince akla sazevi diye bilinen eğlence yeri gelmelidir⁶. Saz, sazevinin kısaltılmışı olduğundan bir anlam ayrılığı yoktur. Aynı mekân ve kültürü içerir. 1950'lilerde Antep erkekleri saza giderek eğlenmektedirler. 1970'li yıllarda ise bar

⁶ Müzikli eğlence yerleri bar, pavyon diye anılmadan önce saz, sazevi diye anılıyordu. Bu anılış eşzamanlı ya da iç içe geçmiş de olabilir. Sazevi yalnızca Antep'te kullanılmıyordu. Orhan Kemal'in röportajları ve Ferit Öngören'in çizgilerinin yer aldığı **İstanbul'dan Çizgiler** (Sinan Yayınları, İstanbul 1971) adlı kitabın çizgilerinde saz ve sazevi çok sık geçmektedir.

ve pavyonlar gelişme gösterir. Saz da bir yanıyla pavyona benzer. Sazda da müzik ve eğlence vardır. Eğlenceyi yaratanlar arasında sazda çalışan kadınlar başta gelir. Şarkıları da söyleyen onlardır. Arada saz kadınlarına tutulanlar çıkar. Ülkü Tamer'in anılarında saza karşı olumsuz bir tutum yer almaz. Hatta taşındıkları evin zemin katı saz olarak düzenlenip ve kiraya verilecektir. Onlar bu durumdan rahatsız olmazlar. Ülkü Tamer saz olacak alanda arkadaşlarıyla sinema gösterileri yapar.

İkinci eğlence aracı ve alanı sinemadır. Bu alan aileye, çocuklara ve kadına açıktır. Ülkü Tamer'in Antep günlerini sinema doldurur⁷. Bu çocukluk tutkusu bugün de devam etmektedir. Yazılarında Antep ve sinemayı sürekli işler. Antepli sinemacıları tüm Türkiye'ye o tanıtmıştır. Bir öyküsünün kahramanı olan sinema işleticisi Macı Hüseyin "Hac"dan döner dönmez sinemasına koşmuş ve sinemacılığı sürdürmüştür. Nakip Ali ise Antep'in en önemli sinema işletmecisidir. Ülkü Tamer, Antep, sinema ve Nakip Ali'yi özdeşleştirir.

Ülkü Tamer on iki yaşında babası tarafından ortaokulu okuması için İstanbul'a gönderilir. Yaz tatillerinde Antep'e geldiğinde de gösterilen bütün filmleri izler. Yola çıkmadan bir gün önce anne ve babası onu sinemaya götürürler. Sinemadan çıkarken Nakip Ali "Filmleri beğendin mi?" diye sorar. Ülkü beğendiğini, gelecek hafta oynatılacak filmin de çok güzel olduğunu, ancak İstanbul'a döneceğinden izleyemeyeceğini söyler. Ertesi sabah Nakip Ali kendisini çağırır ve gelecek haftanın filmini özel bir seansla Ülkü Tamer'e izlettirir. Nakip Ali, onun sinema sevgisini en iyi anlayanlardandır.

Ülkü Tamer, Türkiye'nin ilk Sinematek'inin İstanbul'da değil, Antep'te açıldığını da söyler. Adı elbette sinematek değildir, çünkü o yıllarda bu ad bilinmiyordu. Güzel filmler, sanat filmleri izlettirmek için Orhan Barlas'la birlikte Gaziantep Sinema Tiyatro Derneğini kurarlar. Kendilerini Faruk Kutlar ve Nakip Ali destekler. Nakip Ali hayırlı bir iş yaptıklarını söyleyerek sinemasını onlara açar. Derneğin ilk film gösterimi için tören yapılır, açılışa Milli Eğitim Müdürü konuşur. Ülkü Tamer içkili olan müdürün kentın tüm protokolü önünde yaptığı konuşmayı şöyle aktarır:

" Sayın Vali, Sayın Vali'nin Hanımı, Sayın Savcı, Sayın Savcının Hanımı," diye söze başladı. Sonra "Bunlar bir dernek kurmuşlar. Film gösterip halkın kültür düzeyini yükselteceklermiş. İnsan sinemaya niçin gider? İnsan sinemaya baldır bacak görmek için gider," dedi, indi.

Herkesin donakaldığı bir anda Nakip Ali sahneye fırlayıp konuşur:

"Ben," dedi "bu bölgenin en eski sinemacısıyım. Tahsilim yok. Ama bildiğim bir şey var. İnsan sinemaya gider ve orada görmek istediğini görür. Kimileri

⁷ Ülkü Tamer sinema tutkusunu şöyle açıklar: "Sinema bir görsellikdir. Bende sinema çok etkilidir. Şiir yazarken bazı şeyleri neredeyse sinema gibi izlerim.

-Şiirden sonra sinema mı gelir?

-Şiirle atbaşı gelir.

-Hayatınıza ilk giren sinema mı oldu, şiir mi?

-Sinema oldu. Antep'te başka hiçbir şeyimiz yoktu. Bugünkü çocuklar gibi; ne televizyon, ne bilgisayar, ne şu, ne bu...Bizim tek eğlencemiz sinemaydı. Biz sinemayla dünyaya açılıyorduk, yeni şeyler keşfediyorduk, yeni öyküler yaşıyorduk. Onun için ben daha ilkokula gitmeden sinema tiryakisi oldum ve müthiş bağlandım sinemaya." Röportaj: Mehmet Çakır, "*Ülkü Tamer'le Şiirleri Üzerine*", Cumhuriyet Kitap Eki, sayı: 888.

sinemaya güzel şeyler görmek için giderler. Onlar güzel şeyler görürler. Kimileri de sinemaya baldır bacak görmeye giderler. Onlar da sadece baldır bacak görürler.” (AA, 56)

Ertesi gün Orhan Barlas ve Ülkü Tamer Milli Eğitim Müdürünü kınayan bir bildiri yazarlar. Bildiriyi yayımladıkları yer bir gazete değil, Vasıf Güllüoğlu'nun baklavacı dükkanının camekânıdır.

Antep'te ilk sinema salonunu açan Nakip Ali'nin anlatılmaya değer pek çok özelliğini Ülkü Tamer anılarında yazar. Tahsili olmayan Nakip Ali âdeta bir halk filozofudur. Ahşap sinemasını modernleştiren ve betondan sağlam bir bina yaptıran Nakip Ali öğrencilere bedava film gösterir. Hatta “Büyükler gece okuluna yazılıp kağıt getirirse onlara da bedava” diyerek halk eğitimine bu yönüyle de katkıda bulunur. Nakip Ali'nin ahşap sinemasının adı Asri Sinema'dır. Sinemasını yenileyip betondan yaptırdınca adını Nakip Sineması olarak değiştirmiştir. Ülkü Tamer anılarında üç yazlık sinemanın daha adını geçirir: Yıldız, Baydar ve Şehir sinemaları. Bunların kışkıkları da vardır. Yazlık olanların bazısında; perde bezden, bazısında taştan yapılmaz. Perde bezden olduğunda sallandığı için görüntü açısından sıkıntılar yaşanır.

Ülkü Tamer, Nakip Ali'nin Antep için önemini “Nakip Ali'siz bir Antep yine Antep olurdu herhalde, ama bir başka Antep olurdu” sözleriyle belirtir. Nakip Ali'nin sinema alanında anekdot, fıkra niteliği kazanan durum, söz ve eylemlerini anlatır.

Nakip Ali bilet fiyatlarına zam yapmak için belediyeye başvurur. Belediye sinemaya kalorifer yaptırmak, koltukları maroken deri kaplatmak koşuluyla zammı verir. Ertesi günü belediyeyi basan Nakip Ali “Ulan, pazarda biber kendisine kalorifer mi taktırdı da 8 kuruştan 10 kuruşa çıktı. Patlıcan kendini marokenle mi kaplattı da 12 kuruştan 20 kuruşa çıktı” (AA, 59) diye tatlı bir öfkeyle, mizahi dille durumu protesto eder.

Nakip Ali sinema alanında yararlı uygulamalar da yapmıştır. Filmin renkli ve siyah beyaz kopyasını aynı anda oynatmış, renklinin görüntüsünü siyah beyazın sesiyle eşleştirerek aslında sessiz ve alt yazılı olan renkli filmi seslendirerek izlettirmiştir.

Nakip Ali'den sonra Ülkü Tamer'in sinemaya ilişkin bir anısını daha aktarmak istiyorum. Bu anıda sinema, Kavaklık, 27 Mayıs ve Yassıada duruşmasının radyo haberleri bir araya gelir. Yassıada duruşmaları başladığında radyo, o günkü duruşmayla ilgili haberlerin yer aldığı 15 dakikalık bir program sunmaktadır. Antep halkı da bu haberlere büyük ilgi göstermektedir. Haberlerle sinemanın başlayış saati çakıştığından halk haber dinlemeyi tercih eder ve sinema izleyicisi azalır. Ülkü Tamer ve Orhan Barlas buna güzel ve ilginç bir çözüm bulurlar. Sinemanın ses sistemini radyoya bağlayacak, haber saati geldiğinde filme ara verip duruşma özetlerini sinema salonunda yayımlayacaklardır. Bu arada sahneye konu ile ilgili görüntüler yansıtacaklardır. Bu konuda yıllar önce Antep'e gelen ve neredeyse Antepli olan bir Amerikalı'dan, Mister Ayzli'den de yardım alırlar. Duruşma haberlerini yayımlayacaklarını ilan ettiklerinde gerçekten bekledikleri olur. Tüm biletler satılır. Ancak bir sürpriz yaşarlar. O günkü haber saati on beş dakikadan otuz dakikaya çıkarılır. Ellerindeki görüntüler yetersiz kalacaktır. Sorunu Ayzli çözer. Yeni fotoğraflar getirir. Haber ve fotoğraflar sorunsuz gösterilmeye başlanır. On beşinci dakikadan sonra perdede Kavaklık'a ait görüntüler yer alır: Yeşil çimenler içinde akan Alleben. Seyirci önce anlamaz ve “Yassıada güzel yermiş” diye birbirleriyle konuşurlar. Ancak bundan sonrası hoş bir sürpriz olur. Kebap yapan Antepli Şekerci Haksal perdede görünür.

Alleben Anıları'nda, Antep kültürünü yansıtan birkaç küçük bilgiyi daha paylaşmak gerekir. Ülkü Tamer, Kavaklık'taki piknikleri anlatırken kebab çeşitlerini saymış, pek çok üzüm

çeşidiyle tanınan Antep'in dımışkı ve hünüsü üzümünden söz etmiştir⁸. Sinema izlerken ise gazoz ve meyan şerbeti içilir. Bir başka eğlencelik de kabak ve karpuz çekirdeğidir. Kabak çekirdeği her yörede bilinir ve yenir, ama karpuz çekirdeği Güney'e ve özellikle Antep'e özgüdür. Meyan şerbeti sinemalarda da satılmaktadır. Filmin başında, iki film arasında hatta gösterim anında satıldığı olur. Gürültü ve arada dolaşma nedeniyle film izleyenler rahatsız olduğundan kavgalar bile çıkar.

Ülkü Tamer çocukken oynadıkları oyunlardan birkaçını da anar. Hakeke, hırç, Alaman-Rus, çıkşağı ve bilye oynadıklarını aktarır. Hakeke'nin seksek anlamına geldiğini ayrıç içinde verir. Çıkşağıyı açıklar. Alaman-Rus ile hırç (oynama) konusunda ipucu vermez. Çıkşağı tüm dünyada yoyo diye bilinmektedir. Yoyo topa benzer bir nesnenin etrafına sarılan iple aşağı yukarı hareket ettirilmesine dayanan bir oyundur. Gaziantep'te çıkşa, çıkşağı diye bilinir. Sözcüklerin ilk ve son hecelerinin eklenmesiyle üretilmiştir. Çıkmak sözcüğünün "çık"ı ile aşağı sözcüğünün "şağı" kısmının birleşmesinden oluşmuştur⁹.

Ülkü Tamer, Alaman-Rus oyununu bir gazete yazısında açıklamıştır. İkinci Dünya savaşı yıllarında yaratılan bu oyun, adının çağrıştırdığı gibi bir savaş oyunu değildir. Üst üste dizilen yedi kiremit ya da yassı taşın atılan topla devrilip sonra yeniden dizilmesine dayanan bir oyundur¹⁰.

Alleben Anıları adlı kitapta Antep yaşamı ve kültürünü yansıtan başka veriler de bulunmaktadır. Kitaba ve yazıya çocukken meraklı olan Ülkü Tamer, Antep'teki kişisel yazı yaşamından anılarında söz eder. İlk yazdıklarını, Yılmaz Güney, Nihat Ziyalan gibi sonradan yazın ve sinema dünyasının ünlüleri arasına girenlerle tanışıp dost olmalarını anlatır. Yine Antep'teki basın ve gazete yaşamı anılarda yer bulur. 1950'li yıllarda Antep'teki gazeteler ve gazeteciler hakkında küçük küçük bilgiler anılardan süzülür.

Halkevleri, Cumhuriyetin yarattığı, tüm ülke için önem taşıyan bir kurumdur. Büyük bir örgütlenme örneğidir. Pek çok ilde ve ilçede halkevi, köylerde ise halk odaları kurulmuştu. Bilim, kültür ve sanat alanında hem halkı aydınlatıp geliştiriyor hem bu alanlarda halkın özellikle öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlıyordu. Ülkü Tamer'in anılarında halkevi, binasıyla ve kent kültürüne katkısıyla ele alınmıştır. Binaları bile önemlidir. Halkevi binaları, kuruldukları yerin en iyi ve gelişmiş binaları olarak dikkat çekmektedir. Halkevlerinin bir kısmı tarihsel mekânlarda yerleşmiştir. Halkevi binalarından bugüne kalanlar yine önemli bir mimari özellik gösterirler.

"Kiliseden bozma Halkevi'nin önüne gelince, Berber Halit'in özenerek düzelttiği kakülümü bozdum.(...) Halkevi'ni çevreleyen parmaklığın her demirine teker teker vurarak, her onuncu demire ikişer kere vurarak, ağır ağır yürüdüm. Ansızın biraz önce baktığım halde göremediğim iskeleyi fark ettim. O kadar büyüktü ki, Halkevi'nin bir yüzünü bir yüzünün yarısının yarısını kaplıyordu.

⁸ Ülkü Tamer'in hünüsü diye belirttiği üzümü bu adla bulmak zor oldu. Hommusu, hönüsü adlarıyla daha çok tanınmaktadır.

⁹ Yoyo, çıkşağı oyunlarından bilimsel olarak ilk söz eden Metin And olmuştur. "Çocuk Oyunlarının Kültürümüzde Yeri ve Önemi", **Ulusal Kültür**, Sayı: 4, Nisan 1979, s.42-66.

¹⁰ Bu konuda bk. Ülkü Tamer, "İnsanoğlunun Üçüncü Boyutu: Oyun" Milliyet, 04.06.2004. Ülkü Tamer bu yazısında Alaman-Rus'u tam olarak açıklar. Hırç konusunda da ipucu verir. Buna göre hırç çakıyla oynanan bir oyundur. Çakı yere saplanıp sınır çizgisi çekilmektedir. Ancak yeteri kadar açık değildir.

İşçiler vardı üstünde, savaştan kalma kurşun ve şarapnel izlerini çimentoyla sıvıyorlardı. Belki de beyaz bir badana çekerlerdi.” (AÖ, 14)

Antep’te Kendirli Kilisesi bir süre Halkevi binası olarak kullanılmıştır. Bu yapı bir ara Milli Eğitim Müdürlüğü binası, sonra öğretmenevi olarak kullanıldı. Şimdi aynı işlevini sürdürmektedir.

Böyle güzel, büyük, mimari ve tarihsel değerlere sahip halkevi binaları kent kültürüne damgasını vurmuş, derin izler bırakmıştır. Ülkü Tamer ilk dansını halkevinde yapmıştır. Halkevlerinin pek çok çalışması ve etkinliği vardı. Bunların en önemlilerinden ve simgesel olanlarından biri Cumhuriyet balosudur. Cumhuriyet bayramlarında mutlaka balo düzenlenip dans edilir. Ülkü Tamer de ilk dansını Cumhuriyet Balosu’nda Aysel abla diye andığı kişiyle yapar. Baloya özel olarak hazırlanır. Babasının dostlara armağan etmek için dokuttuğu Gandhi kumaşından pantolon ve ceketini giyip boyunbağını bağlar¹¹. Baloda dansa başladıklarında ceketleri terden sıvırsıklan olur. Çünkü çocuk aklıyla inanmıştır ki Antep erkeği dans etmez, hele hele tango. Çocuk Ülkü, tango yaparken tüm arkadaşları Halkevi bahçesinin duvarına dizilmiş kıkır kıkır ona gülmektedir. Alleben anılarında utancını “O anda duyduğum utancı değil ben, yaşıyor olsa Shakespeare bile sözcüklere dökemez” (AA, 24) diyerek belirtir.

Alleben Anıları adlı kitapta Antep kültürü ile ilgili pek çok veri bulunmaktadır. Bunların hepsine yer vermek bu yazının boyutlarını aşmaktadır. Biz aynı zamanda kitabı da tanıtmış olduğumuzdan ilgi gösterenler ayrıntıları orada bulabilirler. Ancak anılar ve öykülerde geçen bazı dil verilerini aktarmak istiyoruz.

Bir yerleri yaralandığında “Bundan da bir gavur kızı ölmedi ya” (AA, 20) denilmektedir. Antep’e özgü bir kullanım. Ayrıca Antepli’nin en önemli özelliklerinden biri de yiğitlik ve yürekliliktir. Çocuk bile olsa bu özellik vurgulanır. Antepli cesurdur ve korkmaz.

Anılarda Antep’e özgü atasözü ve deyimlerle karşılaşılır. Bunların içinde deyimler daha fazla yer tutmaktadır. “Gönülsüz namazı gök almaz” (AÖ, 48) atasözü sınıfına sokacağımız tek örnektir. Geri kalanları deyim özelliğindedir.

Çalışkan olan Antepli erkeğin kalkar. Bununla ilgili “Göbeğine gün değmek” diye bir deyim yaratmışlardır. Yine bir başka deyim “Hanesi harap olmak”tır. Aynı zamanda bir ilenme örneğidir. Anılarda “Ulan pisik. Hanen harap ola” (AA, 25) biçiminde geçer. “Dert tutasıca”, yine hem bir ilenme örneği hem deyimdir. Bu kitaplarda karşılaşılan deyim örnekleri şunlardır:

Arefesi bayram etmemek (AÖ, 55)

*Bir batman ekmekle bir it ayartamamak (AÖ, 57)

Çerçinin çığırdığına inanmıyor da eşeğin bağırdığına inanıyor (AÖ, 56)

*Çuha giymedikse kenarını gördük (AÖ, 60)

Damarı kırık (AÖ, 58)

Dert tutmak (AÖ, 16)

Göbeğine gün değmek (AÖ, 39)

¹¹ Bu boyunbağı konusu önemlidir. Kravat anlamındadır. Ülkü Tamer’in “Çete İsmail” adlı öyküsünde de önemli bir yer tutar. Öyküde İsmail ve kızı Elmas saz ve bar önünde kravat bağlayarak para kazanırlar. Burada önemli olan o yıllarda eğlence yerlerine bile kravatsız girilemiyor oluşudur. Kravat elbette ki uygar giyim tarzının önemli bir parçasıdır.

- Hanesi harap olmak (AA, 25)
İssız eve it girer gibi girmek (AÖ, 62)
İşe bıyığını bulaştırmak (AÖ, 58)
Kesilmedik karpuz. İçinden ne çıkacağı belli olmaz (AÖ, 61)
Keyfinin aptalı olmak (AÖ, 55)
Kilci eşeği gibi yüzünü sallandırmak (AÖ, 57)
Namazını kılmak (AÖ, 79)
*Peştemali ıslatmak (AÖ, 58)
*Sözünün adamı olmak (AÖ, 62)
*Vurduğu çok ama öldürdüğü yok (AÖ 58)

Bizdeki keyif Kırım padişahında yok (AÖ,70)
Bu ne keyif ulan Kırım oğlunun kellesini mi kestin (AÖ,60)

Son iki örnek Ülkü Tamer'in yazılarında sık geçmekle birlikte ne atasözü ne deyim sınıfına sokulabiliyor.

Sıraladığımız bu deyimlerin birkaçı sözlüklerde bulunur. Çoğunluğu ise yer almaz. Biz, bir Antep'li olması nedeniyle öncelikle Ömer Asım Aksoy'a başvurduk. Yukardaki on yedi örnekten beşi küçük farklarla onun sözlüğünde var; on ikisi ise yok. **İbrişimden İnce / Gaziantep Deyimleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Deneme** adlı kitapta ise yöreye özel olmasına karşılık ancak birini bulabildik¹². Bu da Antep yöresinin zengin kültürünün verimlerinin henüz yeterince değerlendirilemediğini ortaya koymaktadır.

¹² Ömer Asım Aksoy, **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, 7.b., II Cilt, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1993. Tarih kitabın önsözünde yer almaktadır.

Mehmet Asaf Kaleoğlu, **İbrişimden İnce / Gaziantep Deyimleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Deneme**, Simurg, İstanbul 2007. Çuha giymediysen kenarını gördük (kuşandık) deyimini her ikisinde de bulunmaktadır. Başına yıldız koyduklarımız ise yalnızca Ömer Asım Aksoy'dakilerdir.

Burada Ömer Asım Aksoy'un **Gaziantep Ağzı** adlı çalışmasından da söz etmek gerekir. Çünkü Ömer Asım, yukarıda saydığımız bazı deyimleri yöresel kabul ederek Atasözleri ve Deyimler sözlüğüne almamıştır. Bunların bir kısmı **Gaziantep Ağzı**'nda bulunmaktadır. Ancak, dert tutmak, göbeğine gün değmek, hanesi harap olmak, işe bıyığını bulaştırmak, namazını kılmak ve sözünün adamı olmak deyimleri Gaziantep Ağzı'nda da yoktur. **Gaziantep Ağzı**, II Cilt, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul 1945.

Ülkü Tamer bizim burada ele aldığımız ve içinden Antep kültürünün yansımalarını sunmaya çalıştığımız anıların nasıl ortaya çıktığı konusunda ikinci anı kitabı olan “**Yaşamak Hatırlamaktır**”da şunları söylüyor:

“Yaşamım boyunca günlük tutmadım. Not tutmadım. Eş-dost toplantılarında oradan buradan anılar anlatılır ya, benimkiler de öyle zamanlarda su yüzüne çıktı. Bu kitap bir yaşam öyküsü değil. Olsa olsa, yaşamımdan çizgiler. Belirli bir sıra gözetilmeden, kendiliğinden beliren renkler. İçinde ‘karakter tahlilleri’ yok. Ufacık olaylar var. Başkalarının yaşamlarını bilemem, ama benim yaşamımı böylesine ufacık olaylar belirledi. Hepsi bu kadar değil elbet. Alleben Anıları’yla başlamıştım, bu kitapla sürdürüyorum. Belki bunu başka yazılar, başka kitaplar izler. Yaşarsam. Hatırlarsam.”

Bu satırlar Ülkü Tamer’in hatırlayacağı çok sayıda “ufacık olaylar” olduğunu ortaya koymaktadır. Bize düşen, bunları hatırlayıp yazıya geçirmesi için ona, uzun ve sağlıklı bir yaşam dilemek olacaktır. Yalnız ona değil Antep kültürü üzerine söyleyecek yazacak sözü olan her kalem sahibine.

KAYNAKÇA:

- Aksoy, Ömer Asım (1945), **Gaziantep Ağzı**, II Cilt, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul. (Bu iki ciltlik kitap TDK adına basılmış, TDK’nın 21 ve 22 numaralı yayınıdır.)
- (1993), **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, 7.b., II Cilt, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- And, Metin (Nisan 1979), “Çocuk Oyunlarının Kültürümüzde Yeri ve Önemi”, **Ulusal Kültür**, Sayı: 4, s.42-66.
- Çakır, Mehmet (22.02.2007), “Ülkü Tamer’le Şiirleri Üzerine” (Röportaj), Cumhuriyet Kitap Eki, sayı: 888.
- Ergeç, Dr. Rifat; Altınöz, İsmail, “Gaziantep’te Sahra Geleneği” **www.Antep.net**
- Orhan Kemal (1971), **İstanbul’dan Çizgiler** (Çizgiler: Ferit Öngören) Sinan Yayınları, İstanbul.
- Özyurt, Olkan (10.08.2002), “Alleben’den Öyküler Akar” , Radikal gazetesi.
-

- Tamer, Ülkü (1991), **Alleben Öyküleri**, Can Yayınları, İstanbul ; Adam Yayınları, İstanbul 1995; Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.
- (1997), **Alleben Anıları**, Ad Yayıncılık, İstanbul.
- (1998), **Yaşamak Hatırlamaktır**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- (25.12.2006), “*Bugün Anayurdumdayım*”, Sabah.
- (04.06.2004), “*İnsanoğlunun Üçüncü Boyutu: Oyun*” Milliyet.

